

## Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare SOU 2025:15

### Sammanfattning

*SKR avstyrker* utredningens förslag om bidragstak (kapitel 7) och begränsning av riksnormen för stora barnfamiljer (kapitel 10). SKR menar att ekonomiskt bistånd och försörjningsstödet utgör samhällets yttersta skyddsnät och att barn i familjer med ekonomiskt bistånd ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå. För att uppnå det krävs att även barn i stora familjer får tillgång till riksnormen i sin helhet.

*SKR tillstyrker* i stort utredningens förslag om en moderniserad riksnorm och att uppräkningsen görs mer transparent och förutsägbar. SKR vill dock påtala att förslaget om en uppräkningsen om ytterligare 2 procent troligen kommer att överskatta de faktiska kostnaderna och att det är kommunerna som kommer att få stå för överkompensationen.

*SKR avstyrker* utredningens förslag om begränsning av möjligheten att lämna försörjningsstöd utöver riksnormens kostnadsposter. SKR menar att det är onödig begränsning av kommunernas bedömningar av rätten till bistånd.

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om utökad information från Arbetsförmedlingen. SKR menar dock att den föreslagna informationsmängden inte är tillräcklig.

*SKR tillstyrker* förslagen i utredningen som avser att öka kunskapsbaserade metoder.

*SKR ser att* utredningens förslag avseende samordning och stöd till de som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom och saknar sjukpenninggrundande inkomst kan stärka den enskildes möjlighet att få tillgång till samordning och stöd. SKR ser dock inte att förslagen är tillräckliga och menar att regeringen behöver utreda samordningsförbundens uppdrag ytterligare.

*SKR tillstyrker* utredningens förslag på godkänt andrahandskontrakt för rätt till bistånd för boendekostnader. SKR menar dock att regleringen är begränsad och efterlyser en tydligare reglering som innebär att ekonomiskt bistånd som huvudregel endast beviljas för boenden som är tillåtna enligt jordabalken och annan relevant lagstiftning.

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att de som vistas i landet endast ska rätt till bistånd vid nödsituationer men anser att det behöver införas en uppgiftsskyldighet för relevanta uppgifter från Migrationsverket samt förtydliganden i författningskommentaren gällande vad som är laglig vistelse.

## Allmänna synpunkter

Regeringen har tydligt aviserat sin ambition att genomföra en bidragsreform med ett krav på aktivitet, bidragstak och kvalificering till välfärden. Alla dessa delar får en omfattande påverkan på kommunernas socialtjänst och ekonomiska bistånd. Samtidigt pågår en omställning av socialtjänsten med den nya socialtjänstlagen, en omställning som också kommunernas ekonomiska bistånd är en del av.

Regeringen behöver tillförsäkra att kommunerna ges förutsättningar att möta reformerna. Kommunerna behöver ges tillräcklig finansiering, kunskapsstöd och stöd för implementering. I de delar som berör regionerna behöver också deras förutsättningar beaktas och förutsättningar ges att genomföra förslagen. Om inte tillräckliga förutsättningar ges kommer inte förslagen skapa de önskade förändringarna.

### Ökade möjligheter – ekonomiska incitament inte tillräckligt

SKR vill särskilt understryka att de förslag utredningen lämnar för att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete inte är tillräckliga för att biståndsmottagare ska komma in på arbetsmarknaden. För att kunna svara på ekonomiska incitamenten ska biståndsmottagaren både ha en vilja att få ett arbete och ha en av arbetsmarknaden efterfrågad kompetens. SKR menar att det framförallt är mer stöd för att uppnå efterfrågad kompetens som behövs för att förflytta biståndsmottagare från bidrag till jobb. SKR har flera gånger påtalat att arbetsmarknadspolitiken inte räcker till för de grupper som står längre från arbete.

### Genomför aktivitetskravsreform

För att tillförsäkra människor stöd och ge kommunerna förutsättningar att erbjuda kvalitativa insatser baserade på kunskap som leder människor från bidrag till jobb behöver regeringen genomföra sitt förslag på aktivitet i

försörjningsstödet. Rätt genomfört<sup>1</sup> skulle ett krav på aktivitet kunna skapa skillnad i stödet för de som har en svag ställning på arbetsmarknaden och göra att fler personer på sikt lämnar ekonomiskt bistånd och går till jobb. Reformen behöver även beakta kommunernas olika förutsättningar och utmaningar.

## Yttrandets disposition

Utredningen är mycket omfattande och presenterar en rad förslag. I yttrandet kommenteras bara förslag från utredningen och inte av utredningen gjorda bedömningar. Vid mer omfattande synpunkter på författningsförslagen presenteras de sist i dokumentet.

Då utredningen valt att göra konsekvensanalys för varje förslag kommenteras konsekvenserna i samband med varje kapitel i yttrandet och inte samlat i slutet. Generellt har utredningen gjort en väl genomarbetad konsekvensanalys för de olika förslagen och SKR kommer bara att kommentera de konsekvenser som behöver särskilt understrykas eller där vi saknar perspektiv eller inte delar utredningens bedömning.

I sista avsnittet lämnas generella kommentarer om konsekvenser.

## Bidragstak

### 7.9.1 En modell för bidragstak inom ekonomiskt bistånd

*SKR avstyrker* utredningens förslag om ett bidragstak i sin helhet.

*SKR delar* utredningens uppfattning att ett bidragstak enligt den modell som utredningen föreslår inte är helt förenlig med intentionerna i socialtjänstlagen, att barns rättigheter inte tillvaratas och att den sannolikt inte är förenlig med Sveriges övriga internationella åtaganden.

*SKR menar* att de risker som utredningen lyfter för barn och ungas utveckling, studiegång och risk för en ökad kriminalitet är oproportionerliga i relation till syftet med införandet av bidragstak. Utifrån den rådande samhällsutvecklingen är det orimligt att genomföra reformer som riskerar att öka kriminaliteten och motverka ungas möjligheter att fullfölja sin skolgång.

*SKR vill påtala* att det ekonomiska biståndet är samhällets yttersta skyddsnät och att det behöver tillförsäkra människor en skälig levnadsnivå som medger rimliga levnadsförhållanden för barn, kvinnor och män. Biståndsmottagare befinner sig i en ekonomiskt och socialt utsatt situation,

---

<sup>1</sup> [Från bidrag till jobb | SKR](#) (SKR:s samlade inspel och remissyttrande på regeringens förslag om krav på aktivitet för försörjningsstödstagare)

det ekonomiska biståndet måste ge förutsättningar att ta del av insatser för att kunna få ett arbete. Det ekonomiska biståndet behöver möjliggöra för barn och unga som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd möjlighet att ta del av utbildning, föreningsliv och ge möjlighet till social inkludering. Barn i familjer med ekonomiskt bistånd behöver ges en likvärdig chans att etablera sig i yrkeslivet som vuxna.

*SKR vill påtala* att om regeringen trots utredningens invändningar väljer att gå vidare med förslaget delar SKR inte utredningens bedömning av kommunernas minskade kostnader.

Ett bidragstak enligt föreslagen modell kommer inte få fullt finansiellt genomslag. Det kommer som utredningen också konstaterar uppstå situationer där socialnämnden behöver bevilja nödbistånd. De mycket låga ekonomiska biståndet ökar risken för hyresskulder där socialnämnden kan behöva bevilja bistånd till skulden för att förhindra vräkning av barnfamiljer eller att familjer hamnar i kostsamma tillfälliga boendelösningar. SKR anser att utredningens bedömning om att 15 procent av besparingen övervältras till andra kostnader för kommunen är optimistisk och att övervältringskostnader därmed inte har beaktats av utredningen i tillräckligt hög grad. SKR anser att regeringen även behöver beakta andra konsekvenser av en ökad ekonomisk utsatthet, för socialtjänstens övriga verksamheter liksom för kommunen och samhället i stort, t.ex. risk för påverkan på barns skolgång och en ökad kriminalitet.

SKR vill även påtala - liksom utredningen beskriver i olika avsnitt - att beräkningarna i Fasit är behäftade med stora osäkerheter och att Fasit brister vad gäller beräkningar av ekonomiskt bistånd. I det fall en ekonomisk reglering görs av de generella statsbidragen bör den göras med försiktighet och effekterna på omfattningen av det ekonomiska biståndet särskilt följas upp.

SKR har också synpunkter på författningsförslaget som sådant vilket ges sist i yttrandet.

#### **7.9.2 Ett bidragstak enligt den föreslagna modellen bör endast införas om det föregås av en individualisering av det ekonomiska biståndet**

*SKR delar utredningens* bedömning att den föreslagna modellen endast bör införas om den föregås av en individualisering av det ekonomiska biståndet. En individualisering av det ekonomiska biståndet är dock mycket komplext. Det finns potentiella fördelar men det utmanar grundläggande principer i försörjningsstödet som är ett bistånd som utgår från hushållet som helhet. Försörjningsskyldighet mellan makar och sammanboende behöver även det utredas i särskild ordning.

#### **7.9.5 Det bör inte införas bidragstak för andra bidrag och ersättningar än försörjningsstöd**

*SKR delar utredningens* bedömning att det inte bör införas ett bidragstak för andra bidrag och ersättningar och understryker utredningens konstaterande att en sådan inskränkning för hushåll med ekonomiskt bistånd endast skulle innebära en högre summa försörjningsstöd. Det skulle ge en överväldning av kostnader från staten till kommunerna.

### **En moderniserad riksnorm**

#### **8.9.3 Uppdelning av riksnormens personliga kostnader och gemensamma hushållskostnader**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om fortsatt uppdelning av personliga kostnader och gemensamma hushållskostnader samt indelningen av åldersgrupper för barn och unga som överensstämmer med Konsumentverkets åldersindelning. SKR ser att det förenklar att indelningen överensstämmer och delar också utredningens förslag att riksnormen ska vara könsneutral.

#### **8.9.4 Riksnormen ska baseras på ett referensvärde och utgå från Konsumentverkets pris – och konsumtionsundersökningar**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att riksnormen ska baseras på ett referensvärde som beräknats på en bedömning av skäliga kostnader för kostnadsposterna för olika åldersgrupper och hushållstyper. SKR bedömer att utredningen har gjort omsorgsfulla beräkningar och har ingen avvikande bedömning avseende beloppen eller hur de räknats fram.

*SKR delar* utredningens förslag av vilka kategorier som ska omfattas i kostnadsposterna och i den gemensamma hushållskostnaden och ser särskilt positivt på att kostnaden för internet inkluderas.

*SKR anser* att förbrukningsvaror för egen vård, såsom till exempel receptfria läkemedel, behöver ingå inom ramen för riksnormen för att inte skapa omfattande administration och merkostnader. I utredningens beräkning för posten personlig hygien, tidigare hygien och hälsa, saknas receptfria läkemedel och andra förbrukningsvaror för egen vård som idag ingår i posten. Däremot ingår kostnaden för bastandvård.

#### **8.9.5 Belopp för de kostnadsposter som ingår i riksnormen bör redovisas**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att de kostnadsposter som ingår i riksnormen redovisas av Socialstyrelsen och ser att det underlättar för kommunernas arbete.

### 8.9.7 Skyddandet av riksnormens reella värde

SKR *tillstyrker* att riksnormens reala värde ska skyddas genom att den knyts till konsumentprisindex exklusive boende. Det är positivt att riksnormens framskrivning tydliggörs och på så vis blir mer förutsägbar och transparent.

SKR förstår utredningens inriktning att kompensera för metodens eftersläpningseffekter men vill påtala att den föreslagna lösningen innebär att kommunerna står för risken att riksnormens uppräkningsindex blir högre än den faktiska prisutvecklingen. Under 2000-talet har KPI exklusive boende i genomsnitt varit lägre än KPIF-målet på 2 procent. Det är därmed troligt att den största risken med förslaget är att uppräkningsindex om ytterligare 2 procent kommer att överskatta de faktiska kostnaderna och att det är kommunerna som kommer att få stå för överkompensationen.

Även användningen av två olika mått för prisutvecklingen i samma beräkning kan uppfattas ologisk. Mot bakgrund av svårigheterna med att använda en prognos för framskrivningen kan SKR dock förstå valet av att utgå från ett neutralt mått, såsom Riksbankens inflationsmål får anses vara, istället för att utgå från ett historiskt genomsnitt av KPI exklusive boende för en viss period.

## Lokala tillägg inom det ekonomiska biståndet

### 9.7.1 och 2 Försörjningsstöd som avser riksnormens kostnadsposter ska inte lämnas med ett högre belopp än som anges av riksnormen utom vid särskilda skäl för hemmavarande barn och synnerliga skäl för vuxna

SKR *avstyrker* utredningens förslag. SKR ser inte att det skapar värde med en lagstiftning som begränsar kommunernas möjligheter till individuella bedömningar.

Prövningen av rätten till försörjningsstöd utöver riksnormen är idag begränsad och utgår från den enskildes behov. Ytterligare reglering riskerar enbart att försvåra tillämpningen av lagen för handläggaren vid bedömningen av rätten till bistånd. SKR vill också understryka att socialtjänstlagen är en ramlag och att det finns utrymme för individuella bedömningar, det behöver finnas en tillit till att kommunerna förvaltar det väl och att inte onödiga regleringar införs.

SKR vill *påtala* att uttrycket hemmavarande barn innebär en begränsning i undantagsregeln som inte är ändamålsenlig. Det förekommer att barn studerar på annan ort eller att ungdomar bor själva i ett boende till exempelvis ett stödboende som kombineras med ekonomiskt bistånd. Barn som varit ensamkommande bor inte sällan i eget hushåll. Det saknas enligt SKR anledning att göra olika bedömningar för hemmavarande barn och

andra ungdomar som inte är hemmavarande men som studerar. Det vore i så fall lämpligare för tillämpningen av undantaget att det avser barn och unga gymnasie-studerande upp till 21 år, samt de som studerar vid motsvarande utbildning (jfr 7 kap. 1 § föräldrabalken).

## Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll

### 10.6.1 Begränsning av försörjningsstödet för större hushåll

*SKR avstyrker* utredningens förslag om begränsningen av riksnormen för större hushåll. Det är en liten andel av hushållen som berörs av begränsningen men för de hushåll och barn som drabbas är effekten potentiellt stor och försämrar deras levnadsvillkor och ekonomiska standard.

Utredningen konstaterar att konkurrenskraften på arbetsmarknaden för de som har långvarigt försörjningsstöd för många är svag. SKR menar därför att ekonomiska incitament inte är en tillräcklig lösning utan regeringen behöver samtidigt genomföra reformer för att öka stödet att närma sig arbetsmarknaden. SKR menar att om regeringen ändå väljer att gå vidare med förslaget om begränsning behöver det ske tillsammans med det aktivitetskrav som föreslås i PM ”Aktivitetskrav inom försörjningsstödet” Ds 2024:29” som garanterar målgruppen stöd att gå från bidrag till jobb.

*SKR noterar* att begränsningsregeln är avsedd att införas tillsammans med den moderniserade riksnormen vilket ger en stor sammantagen effekt, framförallt för de största familjerna. SKR ser inte att den effekten motsvaras av de stordriftsfördelar som utredningen lyfter och som förvisso kan finnas i en större familj. SKR menar att stordriftsfördelarna är hanterade inom ramen för riksnormens konstruktion med gemensamma hushållskostnader och normen för sammanboende vuxna. Barn och unga får i och med den moderniserade riksnormen en uppdaterad norm som motsvarar dagens behov.

*SKR menar* att konstruktionen av regleringen av andel och belopp i förordning gör det oförutsägbart vilka konsekvenser begränsningen får. Utredningen har valt att lägga andelen på hälften av det viktade genomsnittet för personliga kostnader men påtalar att andelen kan justeras genom politiska beslut utan större ändringar i systemet om regeringen ser behov av det. Konstruktionen skapar en bristande transparens i omfattningen av begränsningen och gör det svårt att ta ställning till konsekvenser av förslaget och hur begränsningen slår mot barn i större familjer. Återigen anser SKR att osäkerheten i beräkningarna föranleder en försiktig reglering av de generella statsbidragen som noggrant följs upp.

Liksom vad gäller förslaget om bidragstaket delar SKR utredningens bedömning att begränsningen inte får fullt genomslag utan att förslaget kan



förväntas öka kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd i andra delar. SKR ser dock även här en risk att utredningen underskattar den övervältring som sker till följd av förslaget i kombination med en moderniserad riksnorm, åtminstone för de större hushållen. En effekt som också kan öka eller minska beroende på reglering av andelen av det riktade genomsnittet som regeringen väljer.

## **Utökad uppgiftsskyldighet för bättre kontroll av kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande**

### **13.8.1 Arbetsförmedlingens uppgiftsskyldighet gentemot socialnämnden utökas**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om utökad uppgiftsskyldighet för Arbetsförmedlingen gentemot socialnämnden.

*SKR delar inte* utredningens bedömning om vilka uppgifter som fortsatt *inte* ska delas med socialnämnden utan menar att utredningens förslag till utökat informationsutbyte mellan socialnämnden och Arbetsförmedlingen inte är tillräckliga. Förslaget innebär att stora delar av socialnämndens månadsvisa utredningar av rätt till ekonomiskt bistånd kommer belastas av tung administration för både nämnd och uppgiftslämnande myndighet, samt för den enskilde som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Att handläggningen blir korrekt, att felaktiga utbetalningar undviks och att den enskilde får ett snabbt svar i en utsatt situation är tungt vägande intressen, vilket även betonas i andra betänkanden om informationsutbyte (se t.ex. SOU 2024:63). Den information som mottas av socialnämnden omfattas vidare av sekretess med ett omvänt skaderekvisit. Kommunernas intresse av att ta del av uppgifterna väger enligt SKR tyngre än utredningens argument emot. SKR hänvisar i detta avseende till tidigare hemställan<sup>2</sup>.

## **Ökad användning av kunskapsbaserade metoder inom ekonomiskt bistånd**

### **15.12.1 Uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram kunskapsstöd för att bryta långvarigt biståndsmottagande**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om ett kunskapsstöd.

SKR ser att det är viktigt att det tas fram i nära samverkan med kommunerna så att det motsvarar deras behov av stöd. Om regeringen väljer att genomföra aktivitetskravsreformen behöver kunskapsstödet

---

<sup>2</sup> [Hemställan - Utökad information från Arbetsförmedlingen till kommunen | SKR](#)



integreras med det implementerings – och kunskapsstöd som föreslås i PM ”Aktivitetskrav inom försörjningsstödet” Ds 2024:29.

#### **15.12.2 Regeringen ska tillsätta en utredning som får i uppdrag att lämna förslag på hur statistik om kommunala arbetsmarknadsinsatser kan samlas in**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag. Om aktivitetskravsreformen som föreslås i ”Aktivitetskrav inom försörjningsstödet” Ds 2024:29 genomförs behöver förslagen avseende uppdrag till Socialstyrelsen att se över kommunernas uppgiftsskyldighet samordnas med förslag om utredning för insamlande av statistik. Det är viktigt att den statistik som inhämtas blir användbar och redovisas på ett sådant sätt att den bidrar till utveckling av kommunernas arbete.

### **Personer som är sjuka och saknar sjukpenninggrundande inkomst**

#### **16.6.1 Läkarintyg ska lämnas om sjukpenningperioden överstiger sju dagar**

*SKR delar* utredningens beskrivning av samhällets stöd till biståndsmottagare som är sjuka och saknar sjukpenninggrundande inkomst. SKR ser att det behövs åtgärder för att målgruppen ska få tillgång till samordning och stöd. Regioner och kommuner påtalar att det idag fattas rehabiliterande och stödjande insatser för att den enskilde ska återfå arbetsförmåga. Det krävs ett förbättrat samordnat stöd och stärkta förutsättningar för samverkan för att biståndsmottagaren ska kunna återgå till arbete och att tiden i försörjningsstödet ska kunna kortas. SKR ser vikten av att målgruppen hanteras jämlikt med andra sjuka, trots att det är en heterogen grupp med komplexa behov.

*SKR ser* att utredningens förslag om *läkarintyg* kan stärka socialtjänstens handläggning ur ett rättsperspektiv, och utgöra underlag för myndigheters möjligheter att ställa krav på individens deltagande i aktivitet.

*SKR ser att samverkan* mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården är viktig för denna grupp, och att fokus bör vara på medicinska förutsättningar för den enskilde att vara aktiv trots sjukdom.

SKR saknar regionernas och hälso- och sjukvårdens perspektiv i utredningen och i utformandet av förslaget. Utredningen har inte heller belyst regionernas förutsättningar tillräckligt och inte beaktat de utmaningar ett införande av ett krav på ett läkarintyg skulle innebära. I ett fortsatt arbete med förslaget behöver dess syfte och funktion belysas tydligare ur hälso- och sjukvårdens perspektiv.

SKR ser att det finns risk för undanträngningseffekter med förslaget eftersom uppgiften som sådan ligger utanför hälso- och sjukvårdens uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen. Utifrån individens perspektiv vill SKR uppmärksamma regeringen på att kan bli svårt för den enskilde att få ett intyg inom aktuella tidsramar utifrån hälso- och sjukvårdens prioriteringsordning. För att förslaget ska få avsedd effekt krävs att läkarna har tillräcklig tid för bedömningen och utfärdandet av intyg. SKR vill också påtala att riskerna med sjukskrivning och läkarintyg behöver belysas ytterligare för att undvika att individer sjukskrivs i onödan och låses in i en passivitet. Ett krav på läkarintyg är *en del* av lösningen och leder inte i sig till att den enskilde kommer till arbete, det behöver som SKR påtalat ovan kombineras med kunskapsstöd och tydlig ansvarsfördelning för och tillgång till rehabilitering för den enskilde.

Utredningen har beskrivit behov av finansiering, men inte för alla delar som kan påverka regionerna, både regioner och kommuner behöver ges bättre förutsättningar att kunna stödja dessa personer på ett ändamålsenligt sätt. Fungerande samverkan blir avgörande för dessa personer. Om regeringen avser att införa krav på läkarintyg ser SKR att införandet måste ske successivt tillsammans med ett implementeringsstöd. Det stödet behöver möta behoven hos både kommuner och regioner.

#### **16.6.2 Socialnämnden ska bedöma om biståndssökandes arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom**

*SKR delar* utredningens bedömning och ser att den stämmer väl överens med förslag och bedömningar i ”Aktivitetskrav inom försörjningsstödet” DS 2024:29. SKR ser precis som utredningen att kommunerna idag har befogenhet att göra bedömningen av den enskildes förmåga att stå till arbetsmarknadens förfogande och också gör den bedömningen. Det är dock bra att detta förtydligas både för en tydlighet gentemot socialnämnden om dess mandat men också för enskilda och domstolar.

SKR vill dock göra medskick avseende själva författningsförslaget vilket ges sist i dokumentet.

#### **16.6.3 Det behövs stöd för handläggare inom ekonomiskt bistånd i bedömningen av om läkarintyget visar att arbetsförmågan är nedsatt**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kunskapsstödstöd för bedömning av om läkarintyget visar nedsatt arbetsförmåga. SKR menar dock att socialtjänsten har ett annat uppdrag än Försäkringskassan och att stödet istället bör tas fram tillsammans med kommunernas och regionernas strukturer för kunskapsstyrning. SKR ser positivt på att delta i framtagandet av kunskapsstödet.

*SKR vill understryka* vikten av att stödet bidrar till socialnämndens förmåga att inte bara bedöma den enskildes rätt till bistånd utan också vilket stöd som på bästa sätt bidrar till återgång i arbete.

**16.6.4 Socialnämnden får begära att den som är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering**

*SKR avstyrker* utredningens förslag om att socialnämnden får ställa krav på den enskilde att delta i arbetslivsinriktad rehabilitering. SKR menar att en möjlighet att ställa krav på sjuka riskerar att skapa samma problematik som avseende anvisning att delta i kompetenshöjande verksamhet. Ansvarsfördelningen blir otydlig och kommunerna tvingas bygga upp verksamheter för att kompensera andra parter bristande engagemang.

*SKR menar* att regeringen i stället borde genomföra aktivitetskravsreformen. Inom ramen för den finns möjlighet att ställa krav även på den som är förhindrad att arbeta på grund av sjukdom att delta i aktivitet efter dennes förmåga.

*SKR vill påtala* att ett genomförande av reformen och utredningens förslag om läkarintyg sammantaget kommer att ge en ökad intygsbörda och skapar merarbete för regionerna. Regionerna kommer att behöva stödja kommunerna i bedömningen av den enskildes faktiska förmåga. SKR saknar denna samlade bild och ser att det krävs fortsatt dialog om vilka utmaningar och tillkommande kostnader för regionerna detta skulle komma att innebära.

**16.6.6 Uppdrag om gemensamt nationellt kunskapsstöd som tydliggör ansvarsfördelningen och ökar sannolikheten att sjuka biståndsmottagare som saknar SGI får ändamålsenligt stöd**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om ett uppdrag till Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att ta fram ett kunskapsstöd för arbetet med att stödja sjuka biståndsmottagare som saknar SGI i att återfå arbetsförmåga.

SKR vill påtala att många kommuner upplever att det saknas tillgång till ändamålsenligt stöd för de biståndsmottagare som saknar SGI. SKR vill därför understryka vikten av att kunskapsstödet innehåller en kartläggning av målgruppen och de insatser som finns tillgängliga. Då detta kan vara olika beroende på hur samverkan är organiserad och samordningsförbundens arbete bedrivs lokalt menar SKR att även den lokala nivån på olika sätt behöver engageras i framtagande av stödet.

SKR ser att det inom ramen för Finsam-lagen finns en outnyttjad potential och att de medel som tillförs samordningen behöver komma fler personer

tillgodo än vad som sker idag. Inspektionen för socialförsäkringens utvärdering<sup>3</sup> som precis avslutats stärker den bilden. Samordningsförbundens potential behöver tas tillvara bättre än idag. Regeringen behöver initiera en utredning som utifrån samordningsförbundens uppdrag, det delade ansvaret och det bristande stödet till målgruppen ger samordningsförbunden ett tydligare uppdrag och förslår faktiska åtgärder för att kunna erbjuda målgruppen ett kvalificerat stöd.

## Strukturerad samverkan enligt samordnad individuell plan

### 17.7. Ett kommunen ges möjlighet att initiera samordnad individuell plan med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om den enskildes ansökan om samordnad rehabilitering avslås

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att kommunen ska kunna initiera en samordnad individuell plan (SIP) med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen då den enskilde ansökan om samordnad rehabilitering avslås. Myndigheterna är viktiga aktörer och har uppdrag i den enskildes rehabilitering för att kunna få eller återfå arbetsförmåga.

*SKR delar inte* utredningens förslag att myndigheternas deltagande i SIP endast är aktuell vid avslag på samordnad rehabilitering och ser att det skulle underlätta för samverkan om Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen fick ett generellt krav på att medverka vid SIP när kommuner och regioner bedömer att myndigheternas medverkan är av vikt för personens fortsatta rehabilitering. SKR ser liksom utredningen att det finns andra samverkansvägar men menar att samverkan inte alltid fungerar friktionsfritt och att kommunerna upplever att myndigheterna drar sig undan och har en bristande lokal närvaro. Ett generellt krav på deltagande i SIP skulle kunna bidra till att säkerställa statens engagemang, ett mer jämbördigt förhållande i samverkan och i slutändan stärkt samarbete för den enskildes bästa.

#### 17.7.3 kunskap om samordnad individuell plan ska innefattas i ett kunskapsstöd

*SKR tillstyrker* utredningens förslag om ett kunskapsstöd och att det ska integreras med det kunskapsstöd som föreslås i kap 16.6.6. SKR delar utredningens uppfattning att öka kunskapen om SIP är ett verktyg för att stärka samverkan mellan kommuner och regioner. Om regeringen

---

<sup>3</sup> <https://isf.se/publikationer/rapporter/2024/2024-12-02-samordnat-stod-leder-till-battreforsorjning>

genomför förslagen att SIP i vissa fall även ska omfatta Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen behöver även myndigheternas kunskap om SIP öka för att SIP ska kunna bidra till stärkt samverkan.

## **Ekonomiskt bistånd till kostnader för hyra av bostad i andra hand**

### **18.8.1 Försörjningsstöd lämnas endast till kostnader för hyra av bostad i andra hand om hyresvärd, bostadsrättsförening eller hyresnämnd godkänd andra anser upplåtelse**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag avseende att ekonomiskt bistånd endast ska medges vid godkända andrahandskontrakt.

SKR ser dock att den föreslagna regleringen är onödigt begränsad genom att socialnämnden som huvudregel ska neka ekonomiskt bistånd till kostnader för boende om en andrahandsuthyrning inte är godkänd, samtidigt som någon motsvarande reglering avseende andra boendelösningar inte föreslås.

Detta innebär, som SKR tolkar praxis, att socialnämnden inte får neka ekonomiskt bistånd till boendekostnader i andra boenden som betraktas som otillåtna enligt jordabalken eller annan lagstiftning (RÅ 2009 ref. 1 och HFD 2023 ref. 26). SKR anser att en bredare reglering som tar sikte även på andra otillåtna boendeformer medför att regleringen blir hållbar över tid.

Det kan inte uteslutas att det i framtiden uppstår behov av regleringar i exempelvis jordabalken som innebär kompletterande krav på vissa boendeformer. Regelverket blir enligt SKR mer ändamålsenligt och flexibelt utifrån samhällsförändringar om socialtjänstens bedömning av ekonomiskt bistånd till boendekostnader korresponderar med jordabalkens bestämmelser om vad som är ett tillåtet boende. Lagtexten bör därför enligt SKR formuleras på ett sådant sätt att ekonomiskt bistånd som huvudregel endast beviljas för boenden som är tillåtna enligt jordabalken och annan relevant lagstiftning. Det är, som utredningen föreslagit, även lämpligt med en ventil som möjliggör för nämnden att bevilja bistånd i särskilda situationer.

SKR vill påtala att regleringen i sig inte medför någon skillnad för kommunens ansvar för att den enskilde har tak över huvudet. Även om det finns möjlighet för socialnämnden att undanta den enskilde från kravet, så kan förslaget initialt innebära ökade svårigheter för enskilda att lösa sin boendesituation. Förslaget kan på sikt förbättra funktionen på bostadsmarknaden och öka andelen godkända kontrakt. Men inledningsvis kan det innebära att det i kommunerna med stora

bostadsförsörjningsproblem uppstår ökade kostnader för kommunen för tillfälliga boendelösningar.

## **Ekonomiskt bistånd till personer som vistas i Sverige utan tillstånd**

### **19.7.1 Ett krav införs på att ekonomiskt bistånd endast ska lämnas till personer som vistas lagligen i Sverige**

*SKR tillstyrker* utredningens förslag att ekonomiskt bistånd endast ska lämnas till den som vistas lagligen i landet.

*SKR delar* utredningens konstaterande att kommunerna redan idag är restriktiva med att bevilja ekonomiskt bistånd till den som vistas i Sverige utan tillstånd annat än till nöd. När det sker avser det bistånd till barn.

*SKR anser* att det redan av befintlig praxis följer att ekonomiskt bistånd inte ska lämnas till personer som saknar rätt att vistas i Sverige (se HFD 2018 ref. 39). Ett förtydligande av ansvarsfördelningen kan enligt SKR vara av godo. SKR vill samtidigt understryka vikten av att förslagen i mottagandeutredningen som innebär att fler personer under längre tid omfattas av mottagandesystemet genomförs tillsammans med den nu föreslagna regleringen för att färre personer utan tillstånd att vistas i landet ska vända sig till kommunerna.

*SKR vill påtala* att det kan finnas svårigheter att bedöma om en person uppfyller villkoren för att vistas i Sverige. Ett krav på socialnämnden att pröva huruvida en person uppfyller villkoren för att vistas i Sverige är inte helt enkelt i alla situationer och Migrationsverket är den myndighet som har bäst förutsättningar att bedöma om en vistelse i Sverige är laglig eller inte. Ska bestämmelsen införas föreslår SKR att det införs en skyldighet för Migrationsverket att lämna relevanta uppgifter om vilka rättsliga grunder som finns för en utlännings vistelse i Sverige till socialnämnden. En vistelse torde kunna vara laglig utifrån bestämmelser i utlänningslagen som socialnämnden inte har kompetens att tolka.

En fråga som inte är helt rättsligt klar är om personer vars uppehållstillstånd gått ut och som inväntar beslut från Migrationsverket i fråga om förlängt uppehållstillstånd vistas lagligt i Sverige och således har rätt till bistånd.

I de fall Migrationsverket avslår ansökan om förlängt uppehållstillstånd kan det också uppstå oklarheter avseende om vistelsen är laglig. Vidare kan det framstå som oklart om en vuxen person som är förälder till ett barn som är svensk medborgare har rätt att ansöka om uppehållstillstånd på grund av anknytning till barnet från Sverige och således har rätt att vistas i Sverige i väntan på beslut. Huvudregeln är att individer ska ansöka om

uppehållstillstånd från utlandet, men utlänningslagen innehåller ett antal undantag som är svåra att bedöma och som prövas i samband med att frågan om uppehållstillstånd avgörs (5 kap. 18 § utlänningslagen). Det kan även behövas vägledning kring vad som ska gälla för personer som ska utvisas men som åberopar vissa nya omständigheter som medför att utvisningsbeslutet inte får verkställas och om dessa individer uppfyller villkoren för att vistas i Sverige (12 kap. 19 a § utlänningslagen).

De ovan nämnda exemplen visar att det finns behov av flera klargöranden avseende hur kravet på att *uppfylla villkoren för att vistas i Sverige* ska tolkas och om den föreslagna bestämmelsen ska införas i SoL behövs det flera förtydliganden i författningskommentaren.

SKR vill även påtala att det av RÅ 1995 ref. 70 framgår att det för rätt till bistånd krävs att personen har sitt egentliga bo och hemvist i Sverige. Om krav på laglig vistelse ska införas i SoL behöver det även förtydligas om det nu nämnda kravet alltså gäller och hur kraven förhåller sig till varandra.

SKR anser inte att det är lämpligt att införa begreppet *bistånd i akuta nödsituationer* i förslaget i 7 § av samma skäl som anförs i kommentar om författningsförslag avseende bidragstak. Om en reglering som begränsar biståndet för personer som saknar rätt att vistas i Sverige ska införas anser SKR att bestämmelsen bör ändras så att det klargörs att bestämmelsen endast avser bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå.

## **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

Utredningen föreslår ikraftträdande 1:a januari 2027. SKR har inget att erinra om förslaget men vill poängtera att det är ett flertal nya bestämmelser och att kommuner och regioner behöver god framförhållning och tydliga besked för att ikraftträdandet ska fungera på bästa sätt.

## **Konsekvenser**

SKR har löpande kommenterat konsekvenser av förslagen under respektive kapitel i yttrandet. SKR anser att utredningen har gjort en generellt noggrann analys av konsekvenserna för genomförande av förslagen. Flera av förslagen påverkar både enskilda och kommuner i olika riktning, till exempel kan den moderniserade riksnormen minska den administrativa bördan för kommunerna medan förslag om bidragstak förväntas kraftigt öka den.

SKR väljer att begränsa synpunkterna på konsekvensanalysen till de delar där vi inte delar utredningens uppfattning eller menar att utredningen inte belyst konsekvenserna i tillräcklig omfattning.



**Konsekvenser för barn**

SKR ser att utredningen gjort omfattande analyser av förslagets konsekvenser på barns rättigheter och konsekvenser för barns livsvillkor. SKR delar utredningens bedömningar och slutsatser.

SKR vill dock påtala att den kraftiga begränsningen av försörjningsstöd för större hushåll inte är tillräckligt transparent. Den minskning som föreslås kan förändras av regeringsbeslut och utredningen har valt en andel om 0,5 procent för sina analyser och beräkningar. Om regeringen väljer att lägga andelen högre kan det ge en ökning av konsekvenserna för barn och unga i de hushåll som begränsningen slår mot. SKR menar att en sådan förändring skulle kräva ytterligare analyser och att ordningen för regleringen i förslaget gör att det inte går att bedöma eventuella konsekvenser för barn och unga.

SKR menar också att begränsningarna för bidragshushåll genom bidragstak eller kraftig begränsning av riksnormen för större hushåll får en omfattande inverkan på barns och ungas rättigheter och möjligheter. En begränsning av försörjningsstödet i olika former får påverkan på barn som lever i familjer med bistånd men får också konsekvensen att fler familjer med barn inte får rätt till ekonomiskt bistånd.

SKR vill understryka att det är hela samhällets ansvar att kompensera för barns ekonomiska utsatthet, här kan inte socialtjänsten och ekonomiskt bistånd vara den enda aktören. Det är viktigt att belysa hur skola, arbetsmarknadspolitiska insatser och andra insatser från samhället kan fungera kompensatoriskt för barn i ekonomisk utsatthet.

**Konsekvenser för jämställdheten**

De av utredningens förslag som kan påverka jämställdheten positivt är de förslag som avser samordning och stöd till de som saknar SGI och är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom. Kvinnor är överrepresenterade i målgruppen och 2022 var 56 procent av de som sjukskrivna med läkarintyg kvinnor. Om utredningens förslag ger effekt finns potential att kvinnor får ett bättre och mer ändamålsanpassat stöd att gå till arbete och för förbättrade livsvillkor.

**Finansiella konsekvenser för kommuner och regioner**

SKR har kommenterat finansiella konsekvenser för kommuner och regioner under respektive förslag.

**Konsekvenser för det kommunala självstyret**

SKR menar att *förslaget om begränsning av försörjningsstödet utöver norm* innebär en onödig begränsning av kommunernas självstyre. För barn och unga innebär regleringen ingen skillnad i sak, men ytterligare

lagstiftning kan försvåra och skapar ett regelverk som är svårare att överblicka. SKR menar att det redan idag endast i begränsad omfattning beviljas försörjningsstöd utöver riksnormen, ytterligare reglering av kommunernas rådighet saknar därmed grund.

Förslaget samverkar också med utredningens förslag om kraftig begränsning av försörjningsstöd till större hushåll och bidragstak. Om något av dessa förslag genomförs blir den sammanvägda effekten på kommunens möjligheter att besluta om skäliga tillägg utifrån lokala förutsättningar begränsad. SKR menar att det är ett oproportionerligt styrande av kommunernas möjligheter att själva råda över livsvillkoren i den egna kommunen.

## Synpunkter på författningsförslag

### 7.9.1 En modell för bidragstak inom ekonomiskt bistånd

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget har SKR synpunkter på författningsförslaget som följer nedan. SKR anser inte att den lagtekniska lösningen för det aktuella förslaget är ändamålsenlig. Den kommer också vara svår att tillämpa.

SKR bedömer att det inte är lämpligt att i 4 kap. 1 § fjärde stycket SoL skriva in att taknivån inte begränsar förutsättningarna att bevilja bistånd i akuta nödsituationer. Rätten till bistånd i en akut nödsituation följer av praxis samt 2 kap. 1 § SoL samt 4 kap. 1 och 3 §§ SoL (se exempelvis HFD 2017 ref. 33). Om begreppet ska föras in i lag behöver en mer omfattande analys göras avseende konsekvenserna av att reglera bistånd i en akut nödsituation för en särskild målgrupp eller en särskild situation. Det behöver klargöras vilken eller vilka paragrafer som ska tillämpas för bistånd i en akut nödsituation för en person som når upp till taknivån, om det räcker med att tillämpa 1 § eller om även 3 § ska tillämpas, såsom gäller idag.

När det gäller regleringen i 4 kap. 3 a § anser SKR att andra stycket punkten 2 måste ändras. Det är inte korrekt att hänvisa till att socialnämnden övertagit försörjningsansvaret för vissa barn. Föräldrars försörjningsansvar regleras i 7 kap. 1 § föräldrabalken och avser inget annat än föräldrar. Det finns ingen reglering om att socialnämnden övertar försörjningsansvaret för ungdomar som bor i eget hushåll och studerar på gymnasiet. En annan sak är att kravet att stå till arbetsmarknadens förfogade som regel inte bör ställas på den aktuella målgruppen (se prop. 2015/16:136 s 21). Ungdomen har dock ett eget ansvar att söka ekonomiskt bistånd samt andra förmåner och socialnämnden kan inom ramen för sin serviceskyldighet bistå med information och vägledning kring detta.

Bestämmelsen bör därför korrigeras, exempelvis genom att hänvisa till gymnasiestuderande ungdomar som bor i eget hushåll. Det behöver även förtydligas i författningskommentaren om endast studier vid gymnasieskola avses eller om regleringen kan avse ungdomar som studerar i andra motsvarande studieformer, exempelvis folkhögskola eller kommunal vuxenutbildning (jfr 7 kap. 1 § föräldrabalken).

#### **16.6.2 Socialnämnden ska bedöma om biståndssökandes arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom**

Av förarbetena till SoL framgår att kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande gäller den som är arbetsför och kan arbeta, vilket följer av formuleringen *den som inte kan försörja sig men som kan arbeta* i 4 kap. 1 § andra stycket SoL. Kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande ska inte ställas på den som inte är arbetsför på grund av sjukdom eller andra skäl (se prop. 2015/16:136 s. 20 f.).

Socialnämndens prövning omfattar således dels om individen kan arbeta och tillhör personkretsen som kan omfattas av kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande, dels om individen har godtagbara skäl för att inte stå till arbetsmarknadens förfogande.

Den av utredningen valda formuleringen att kräva läkarintyg av den som är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande kan enligt SKR tolkas som att den endast avser situationen när en enskild åberopar godtagbara skäl för att inte kunna stå till arbetsmarknadens förfogande, inte när bedömningen görs av om personen kan arbeta. Det kan ifrågasättas om avsikten är att bestämmelsen ska ha en sådan tillämpning. SKR anser att kravet på läkarintyg bör kunna ställas även vid prövningen av om en individ kan arbeta och ens omfattas av målgruppen som kan få krav att stå till arbetsmarknadens förfogande. Bestämmelsen kan därför behöva justeras för att omfatta även dessa fall, alternativt att förtydliganden i författningskommentaren görs.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson  
Ordförande

*Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lämnar reservation enligt bilaga 1.*

*Sverigedemokraterna lämnar reservation enligt bilaga 2.*

2025-06-13

*Reservation från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, SKR Styrelse 2025-06-13*

## **Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15)**

*Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lämnar reservation med hänvisning till eget yrkande enligt nedan.*

Av utredningens två alternativ till bidragstak tillstyrker vi i huvudsak förslaget om en begränsning av försörjningsstödet för stora barnfamiljer (kapitel 10) med en moderniserad riksnorm. För att undvika en ekonomisk utsatthet som kan slå hårt mot barnen och därmed behov av nödbistånd behöver nivåerna justeras. För att undvika oönskade konsekvenser är det av stor vikt att det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av reformen.

Vidare tillstyrker vi utredningens förslag om begränsning av möjligheten att lämna försörjningsstöd utöver riksnormens kostnadsposter.

I övrigt yrkar vi i huvudsak bifall till SKR:s yttrande

### **Sammanfattning**

Av utredningens två alternativ till bidragstak tillstyrker vi i huvudsak förslaget om en begränsning av försörjningsstödet för stora barnfamiljer (kapitel 10) med en moderniserad riksnorm. Utredningens resonemang är i grunden välavvägt. För att undvika en ekonomisk utsatthet som kan slå hårt mot barnen behöver nivåerna justeras. Utan justering är risken stor att kommunerna kommer behöva ge nödbistånd. Detta är något som också utredningen lyfter.

Att växa upp i en familj med bidragsberoende kan ha stora negativa konsekvenser på lång och kort sikt för individen och samhället. Ändringar i bidragssystemen de senaste årtiondena har gjort att gapet mellan att arbeta och bidragsberoende ökar med antalet barn.

Idag är skillnadens mellan bidragsinkomster och Konsumentverkets referensvärde för en familj med fyra barn bara 850 kr per månad. Gapet minskar i takt med att antalet barn ökar. Det är inte rimligt med ett bidragssystem som uppmuntrar familjer att växa trots att de inte kan bära kostnaderna.

Vi anser därför att det behövs ett bidragstak för att stärka drivkrafterna till arbete. För att undvika oönskade konsekvenser är det av stor vikt att det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av reformen. Det ger också möjlighet till ytterligare justeringar i syfte att stärka drivkrafterna till arbete och att färre barn växer upp i bidragsberoende.

Därutöver yrkar vi i huvudsak bifall till SKR:s yttrande

## ***Inledning***

Ekonomiskt bistånd är välfärdssystemets yttersta skyddsnät. Det är utformat för att träda in vid korta perioder då försörjning saknas och *tillförsäkra en skälig levnadsnivå*. Trots lagstiftningens intentioner har biståndet över tid i större utsträckning kommit att bli en långvarig försörjning i stället för ett kortvarigt stöd.

Ändringar i olika bidragssystem har gjort att skillnaden över tid mellan Konsumentverkets referensvärden och bidragsnivåerna minskat kraftigt ju fler barn en familj har. Därmed minskar även drivkrafterna till arbete. Utan justeringar kommer bidragssystemet fortsätta uppmuntra familjer att växa trots att de inte kan bära kostnaderna.

Det finns starkt vetenskapligt stöd för att en uppväxt med bidragsberoende kan medföra stora negativa konsekvenser. Detta har både nuvarande och tidigare regeringar uppmärksammat. Det handlar om försämrade livsvillkor med svagare skolprestationer, social utsatthet och ohälsa som kvarstår i vuxen ålder. Utöver negativa konsekvenser för familjen och barnet på kort och lång sikt har det också negativa konsekvenser för samhället i stort.

## ***Synpunkter på utredningens förslag***

Av de två förslag till bidragstak som redovisas tillstyrker vi i huvudsak förslaget om införande av en begränsning av försörjningsstödet för stora barnfamiljer (kapitel 10) tillsammans med en moderniserad riksnorm.

Utformningen av bidragstak i kap 7 får allt för stora ekonomiska konsekvenser för barnfamiljer i bidragsberoende. Utredningen lyfter detta tydligt. Ska en sådan modell införas behöver det utredas och anpassas så att den ekonomiska utsattheten inte leder till behov av ekonomisk nödhjälp och andra oönskade konsekvenser.

Vad gäller förslaget i kapitel 10 ställer vi oss i huvudsak bakom förslaget om begränsningsregel tillsammans med förändrad riksnorm. För att undvika oönskade konsekvenser är det av stor vikt att det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av reformen.

Förslaget beaktar det faktum att det idag saknas en avtrappning av bidraget per barn vilket inte återspeglar de faktiska kostnaderna för familjen. Ändringar i bidragssystemen de senaste årtiondena har gjort att gapet mellan Konsumentverkets referensvärde, som är tänkt att ligga till grund för en familjebudget, och de bidragsinkomster en familj med fyra barn får har minskat till 850 kr per månad. Skillnaden för sammanboende med ett barn är dock 2110 kr per månad. (s 648 i utredningen)

Dagens system ger därför incitament för barnfamiljer att växa trots att de inte kan bära kostnaderna då skillnaderna mellan en ”vanlig” budget och bidragsnormen minskar med antalet barn.

För ett par med tre barn blir sänkningen för ett fjärde barn tio procent i relation till dagens bidragsnivå. Med förändringen blir familjens bidragsinkomster 35 235 kr/mån. Avtrappningen i bidraget minskar incitamentet att utöka familjen av ekonomiska skäl. Det kan dock finnas anledning att justera denna nivå då det kan finnas en risk för ekonomisk utsatthet. Justeringen får dock inte bli så pass stor att det inte motiverar den grupp som SKR tar upp i sitt yttrande: de som inte vill arbeta.

I utredningen framgår att det fanns 37 hushåll med nio barn år 2022. Det är en mycket liten grupp men där effekterna blir stora. Med dagens system är bidragsinkomsten 67 197 kr/mån och med förslaget blir det en minskning med 23 procent. Det är en kraftig minskning men samtidigt föreslås bidragsinkomsten bli 51 595 kr/mån. För att det ska bli lönsamt för dessa familjer att arbeta behövs en relativt hög inkomst. Därför kan nivån behöva justeras för att undvika att familjernas ekonomiska utsatthet leder till behov av nödhjälp. Det kan finnas anledning att se om det finns andra åtgärder som kan vidtas för denna till antalet lilla grupp.

Införandet av bidragstak kan få oönskade effekter. För att undvika detta är det av stor vikt att det sker en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av reformen. Det ger möjlighet till ytterligare justeringar i syfte att stärka drivkrafterna till arbete.

Vidare tillstyrker vi utredningens förslag om begränsning av möjligheten att lämna försörjningsstöd utöver riksnormens kostnadsposter. Det är av vikt för att kunna upprätthålla drivkrafterna till arbete som skapas av ett bidragstak. Den moderniserade riksnormen kommer att på ett bättre sätt återspegla hushållens faktiska kostnader än tidigare. Vi ser dock att det skulle kunna finnas regionala skillnader i kostnader för ett hushåll. Det kan därför finnas ett behov att förslaget justeras så att riksnormen anpassas till de faktiska kostnaderna i en region om det finns sakliga skäl till detta.

Utredningens förslag i kombination med andra reformer så som aktivitetskrav har goda förutsättningar att minska gapet mellan bidragsberoende och arbete. Det minskar även de ekonomiska incitamenten med fler barn för att öka familjens inkomster när de själva inte kan försörja sig. Det är av strategisk betydelse för att fler barn inte ska växa upp i bidragsberoende.



SKR Styrelsen  
2025-06-13

*Reservation från Sverigedemokraterna, SKR Styrelse*

**Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15)**

*Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:*

Ett robust och trovärdigt system för ekonomiskt bistånd måste bygga på tydliga gränser, förutsägbarhet och en stark koppling till arbetslinjen. När bidrag staplas på varandra utan helhetssyn riskerar resultatet att bli ett system som i praktiken motverkar egen försörjning. Det är just denna problematik som betänkandet adresserar, och Sverigedemokraterna ser positivt på att ett samlat regelverk nu föreslås.

För att ett reformerat system ska få verklig effekt krävs dock tydliga styrsignaler. Sverigedemokraterna förespråkar därför införandet av ett absolut bidragstak, snarare än den föreslagna nedtrappningsmodellen. En övre gräns för det samlade biståndet är avgörande för att säkerställa att arbete alltid lönar sig mer än att leva på bidrag. Särskilt i hushåll med låg arbetsmarknadsanknytning kan dagens nivåer av ekonomiskt stöd skapa en långtgående inlåsning i bidragsberoende.

Det är också av yttersta vikt att det ekonomiska biståndet utformas med respekt för rättsstatens principer. Sverigedemokraterna motsätter sig att personer som vistas i Sverige utan laglig grund beviljas försörjningsstöd. Tillgång till bistånd måste vara villkorad av laglig närvaro i landet, annars riskerar systemets legitimitet att allvarligt urholkas.

Ett reformerat och samlat regelverk för ekonomiskt bistånd är en viktig del i att återupprätta tilltron till det svenska välfärdssystemet. Sverigedemokraterna anser att utredningen lagt en nödvändig grund, men betonar samtidigt vikten av att gå längre än vad de mest försiktiga förslagen antyder.

Vi yrkar därför att:

-SKR tillstyrker förslaget om att införa ett bidragstak för det ekonomiska biståndet och förespråkar detta alternativ.

-SKR tillstyrker utredningens förslag om begränsning av möjligheten att

lämna försörjningsstöd utöver riksnormens kostnadsposter.